

Vize rozvoje sociálních služeb skupině osob s PAS

Mgr. Jan Vrbický

Bariéry pro nastavení efektivní reakce

- **Nižší intenzita**
 - Multidisciplinární a multiresortní spolupráce – nedostatečné předávání informací, málo týmů pro oblast posuzování (není myšleno LPS)
- **Střední intenzita**
 - Oblast neformální péče – nedostatečný monitoring a včasné záchyt krize a nedostatečná podpora
 - Analýza potřebnosti a okruh cílových osob – příliš obecné nastavení systému omezuje cílenou dostupnou pomoc, péči, podporu
- **Vysoká intenzita**
 - Dostupnost – praxe ukazuje na nedostatek sociálních služeb všech forem – systémové důvody – krizová i dlouhodobá pomoc, podpora, péče

Bariéry pro nastavení efektivní reakce

- Nižší intenzita
 - Multidisciplinární a multiresortní spolupráce – nedostatečné předávání informací, málo týmů pro oblast posuzování (není myšleno LPS)
- **Návrh řešení**
 - **Analýza stávajících modelů posouzení v rámci sociálních služeb a modelů spolupráce**
 - **Vytvoření metodického pokynu z úrovně ústředního orgánu**
 - **Termín – prosinec 2019**

Bariéry pro nastavení efektivní reakce

- Střední intenzita
 - Oblast neformální péče – nedostatečný monitoring a včasný záchyt krize a nedostatečná podpora
 - Analýza potřebnosti a okruh cílových osob – příliš obecné nastavení systému omezuje cílenou dostupnou pomoc, péči, podporu
- Vysoká intenzita
 - Dostupnost – praxe ukazuje na nedostatek sociálních služeb všech forem – systémové důvody – krizová i dlouhodobá pomoc, podpora, péče
- Řešení
 - **Novelizace zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách**
 - **Termín – předložení vládě – prosinec 2019**
 - **Změna registru sociálních služeb – (user friendly)**
 - **Metodické postupy pro kraje a poskytovatele**
 - **Projekty OPZ**

Komunikační soubor

- **Komunikačního soubor** nebo též komunikační balíček pro komunikaci s lidmi s PAS, vytvořený Odbornou skupinou VVZP, a téhož dne vydalo MPSV tiskovou zprávu¹⁾ a zveřejnilo jej na webových stránkách²⁾.
- **Komunikační soubor** tvoří několik dokumentů, jejichž smyslem je usnadnit aktérům nestandardní situace, kterou je pro osobu s PAS např. návštěva zdravotnického zařízení v rámci preventivní prohlídky, běžné ošetření či řešení akutního stavu. Cílem je zvládnout tuto situaci s minimálním negativním dopadem a s respektem ke specifickým potřebám osob s PAS. Komunikační soubor tvoří tyto dokumenty: **Informační leták, Komunikační klíč a Desatero komunikace s pacientem.**

Metodika řešení krizových situací

- Tato Metodika představuje základní postupy respektující standardní dosavadní režim osob se zdravotním postižením (dále jen „OZP“) s přihlédnutím ke specifickým situacím konkrétní osoby s PAS (dítěte/dospělého) tak, aby negativní dopad náhlých změn v důsledku krize byl co nejmenší. Rovněž specifikuje základní témata prevence řešení náhlých krizí v zajištění péče v přirozeném sociálním prostředí.
- Podpůrné vodítko pro OZP, zejména pro osoby s PAS a jejich rodiny a pečující osoby, kterým přispěje k jejich orientaci v jednotlivých typech stávající podpory, poskytne jim o těchto možnostech podpory základní informace a dále obsahuje doporučení jak postupovat, aby využívali těchto podpor na základě své dobrovolné volby a s přihlédnutím ke svým preferencím efektivně a včasně
- Metodika může sloužit i pomáhajícím profesionálům k orientaci v multidisciplinární dynamice problematiky zajištění komplexní péče a podnítit procesy koordinace návazných modelů spolupráce při řešení krizových situací.

Metodické řešení

- V současné době neexistuje v ČR žádný ucelený systém na rozpoznávání míry podpory v souvislosti s výskytem problémového chování člověka s autismem.
- Obecně platí, že mezi lidmi s autismem žijí lidé, kteří potřebují od lidí kolem sebe nízkou míru podpory i lidé, kteří vyžadují vysokou míru podpory. **Samotný autismus není rozhodující pro míru podpory. Rozhodující je chování člověka s autismem.** Pro stanovení míry podpory je důležité, nakolik je člověk s autismem schopný zapojit se do společnosti, nakolik je člověk s autismem sám sobě nebo pro okolí ohrožující a nakolik okolí vyhodnocuje jeho chování jako obtěžující.
- Hodnocení míry podpory musí být **multidisciplinární** záležitostí, kdy dochází **k souběhu** objektivního a subjektivního sledování **více lidmi** najednou (rodiče, škola, lékař, sociální služba, sociální pracovník aj.). **Objektivní sledování** odpovídá na otázky **intenzity, frekvence a doby trvání výskytu problémového chování**. Obecně platí, že čím více se odchyluje od standardního chování jedna ze tří výše uvedených proměnných, tím více podpory klient potřebuje.

CÍLOVÉ SKUPINY DLE TYPU SOCIÁLNÍ SLUŽBY	domovy se zvláštním režimem	domovy pro osoby se zdravotním postižením	chráněné bydlení	denní stacionáře	týdenní stacionáře
1) osoby, které mají sníženou soběstačnost z důvodu vzácného onemocnění	●	●	●	●	●
2) osoby ve vegetativním stavu potřebující sociální péči	●	●		●	●
3) osoby s poruchou autistického spektra	●	●	●	●	●
5) osoby postižené roztroušenou sklerózou či jinými neuro-degenerativními onemocněními	●	●	●	●	●
6) osoby, které mají sníženou soběstačnost z důvodu chronického duševního onemocnění	●	●	●	●	●
7) osoby, které mají sníženou soběstačnost z důvodu závislosti na návykových látkách	●		●		
8) osoby bez přístřeší potřebující ošetrovatelskou péči	●		●		
9) osoby postižené neuro-degenerativními onemocněními – osoby s roztroušenou sklerózou či Parkinsonovou nemocí	●	●	●	●	●
10) Osoby s plicní ventilací	●				
11) osoby se sníženou soběstačností v souvislosti s onemocněním CMP (cévní mozková příhoda) a	●	●	●	●	●

	CHB	DOZP + TS	DZR
Počet klientů	12 / 4	12 vys. podpora 18 / 6	8 / 6
Jednolůžko vel.	8 / TPP 12 m ²	8 / TPP 12 m ²	12 m ²
Dvoulůžko vel.	12 / TPP 18 m ²	12 / TPP 18 m ²	20 m ²
Místnost pro bezpečný pobyt	NE, ALE...	ANO	ANO
Signalizace	NE	Pokoj, koupelna, WC, spol. místnost	Koupelna, domácnost, u lůžka-ležící
Spol. místnost	NE	ANO	ANO 18 (22) m ²
Tel, TV, PC - internet od poskytovatele	NE	ANO	ANO
Detekce požáru	NE	ANO	ANO
Praní, drobné úpravy, žehlení	ANO	ANO	ANO
Prostor na pomůcky	NE	ANO	ANO
Koupelna + WC	Společná	Bezbariérová „TS“	Bezbariérová + (muži x ženy)
Zázemí zdarv. péče	NE	ANO	ANO

Novelizace zákonné úpravy sociálních služeb

- **reflektování potřeby praxe**
- **posílení ochrany klientů** účinnými nástroji
- **úprava vstupu do sociálních služeb**
- sociální služby musí plně vycházet z **potřeb klientů**
- vyšší **profesionalizace** sociálních služeb
- zajištění **smysluplného a efektivního** financování sociálních služeb
- větší **propojení a specifikování již existujících procesů** (registrace, kvalita, inspekce, nastavení služeb, apod.)
- **předložení vládě prosinec 2019, účinnost od 1. 1. 2021**

Změny - druhy sociálních služeb v kontextu

PAS

Současný stav: taxativně 33 druhů sociálních služeb
(definované základní činnosti)

- opakování činností u dílčích druhů, jeden poskytovatel musí registrovat více služeb s překryvem, finanční nákladovost, administrativní zátěž, chybějící služby

Konkrétní návrhy

- sloučení domovů pro seniory a domovů se zvláštním režimem, domovů pro osoby se zdravotním postižením
- pečující jako jedna z cílových skupin
- nastavení dostupnosti krizové a odlehčovací pomoci
- Kombinace okruhu osob a projevů chování
- Kritéria služeb v registraci v rámci popisu poskytování

Financování a plánování sociálních služeb

- Nově se upravuje definice národní sítě sociálních služeb, která se rozšiřuje i na služby, které nenaplnují prvek nadregionálnosti (tedy poskytování služeb pro občany min. 3 a více krajů), ale poskytují služby pro náročné nebo specifické cílové skupiny, jakými jsou i osoby s PAS. Výčet těchto skupin, pak bude uveřejněn ve věstníku MPSV, který zajistí i rychlejší a operativnější úpravu v případech, kdy se objeví nové sociální problémy.
- Dalším důležitým prvkem v rámci dotačního řízení je i zavedení mandatorního výdaje na sociální služby, který zajistí celkovou stabilitu celého systému a umožní lépe reagovat na potřeby občanů. Dále také dojde k úpravě podávání žádostí o dotaci, kdy se dotační proces dle současného stavu, „obrátí“. Nejprve budou podávat žádost poskytovatelé, následně dojde k hodnocení podaných žádostí krajem a poté podá kraj souhrnnou žádost, kterou bude muset podat do konce června. Tím budou známi i jednotlivé požadavky krajů.
- Sjednocení procesů tvorby sítě na krajské a národní úrovni

Personální standard

Jde především o nastavení personálního zabezpečení sociálních služeb s cílem nastavit bezpečné prostředí pro uživatele a zaměstnance

Typy standardu

- minimální – prováděcí právní předpis určený pro registrační orgán
- optimální - nastavení optimálního počtu personálního zabezpečení pro oblast plánování a financování sociálních služeb

Ideál – minimální personální standard (pro osoby s PAS)

Ambulantní sociální služby

- Minimální personální standard (MPS): 3,5 úvazku
- *(při poměru osoby s PAS vz. personál 3:2 plus 0,5 úvazku odborného pracovníka)*

Terénní sociální služby (raná péče)

- Minimální personální standard (MPS): 1,0 úvazku/16 návštěv v rodině za měsíc/16 rodin

Terénní sociální služby (osobní asistence)

- 1,0 úvazku / 96 hodin za měsíc

Pobytové sociální služby

- Poměr uživatelé/pracovníci se může pohybovat od 1 pracovníka na 3 uživatele (stabilní domácnost, úspěšně proběhla adaptace všech uživatelů), přes 1/2 (nejčastější forma) až po 3/1 (velmi nároční uživatelé v počátečním období adaptace) – kombinovaný handicap.

Materiálně technický standard

Určen pro:

- domovy se zvláštním režimem
- domovy pro osoby se zdravotním postižením
- chráněné bydlení
- osobní asistence
- denní stacionáře
- týdenní stacionáře
- azylové domy

Základní parametry

Budova

- Vhodnost prostor pro cílovou skupinu
- Vybavení pokoje/domácnosti
- Velikost pokojů/domácnosti
- Bezbariérovost (Výtah, propojky chodeb atd.)
- Dostupnost

Vybavení

- Pokoj
- Signalizace
- Koupelna/toaleta
- Hygienické potřeby
- Přístup k vybavení
- Úklid a žehlení
- Praní a drobné opravy os. a ložního prádla

Technicko-provozní vlastnosti

- Teplota
- Voda
- Odběr elektřiny

Výzva č. 81, 82

Rozvoj sociálních služeb

Individuální výzvy –Rozvoj soc. služeb II (kolová výzva)

březen 2018 - Výzva č. 81	Pro ORP bez SVL
Alokace (z EFRR)	150 mil. Kč
Příjem projektů	duben – září 2018
březen 2018 - Výzva č. 82	Pro ORP se SVL
Alokace (z EFRR)	350 mil. Kč
Příjem projektů	duben – září 2018

Omezený okruh podporovaných sociálních služeb (s výjimkou KPSVL): domovy se zvláštním režimem (komunitního typu podle nově nastavených standardů MPSV), domovy pro osoby se zdravotním postižením, chráněné bydlení, osobní asistence, denní stacionáře, týdenní stacionáře, azylové domy

MTS sociálních služeb pro specifické cílové skupiny

Materiálně technický standard (MTS) je to, co je nutnou podmínkou poskytování sociální služby (registrace) a co je žádoucí, aby bylo financováno (od klientů, z dotací, od zřizovatelů).

Cíle MTS:

- Zajištění funkčnosti poskytovaných sociálních služeb s přihlédnutím k potřebám cílové skupiny klientů
- Zajištění ochrany a bezpečnosti klientů sociálních služeb
- Zajištění ochrany a bezpečnosti pracovníků sociálních služeb

Cílová skupina osoby s PAS

Poruchy autistického spektra (PAS) jsou Pervazivními vývojovými poruchami (PVP).

Řadíme sem: dětský autismus, atypický autismus, Aspergerův syndrom, Rettův syndrom, jinou dezintegrační poruchu v dětství a hyperaktivní poruchu sdruženou s mentální retardací a stereotypními pohyby

Samotná diagnóza PAS není rozhodující pro míru podpory!

Rozhodující je chování člověka s autismem, tedy chování vyžadující vysokou míru podpory

Specifika cílové skupiny osob s PAS

Možná specifika cílové skupiny osob s PAS:

- různě hluboce narušená schopnost komunikace se svým okolím,
- snížení schopnost zapojit se do společnosti a chápat sociální interakce
- omezený, stereotypně se opakující repertoár zájmů a aktivit

U části osob s PAS se proto častěji než v běžné populaci setkáváme s **vyšší mírou auto i heteroagresivního, destruktivního, nepřizpůsobivého, repetitivního či jinak nadměrně zatěžujícího chování** pro samotného klienta i pečující osoby, které vyžaduje specifické nastavení Materiálně technických a personálních podmínek.

Specifika cílové skupiny osob s PAS

Pro stanovení míry podpory je důležité:

- nakolik je člověk s PAS schopný zapojit se do společnosti,
- nakolik je člověk s autismem sám sobě nebo pro okolí ohrožující a
- nakolik okolí vyhodnocuje jeho chování jako obtěžující.

Hodnocení míry podpory musí být multidisciplinární záležitostí, kdy dochází **k souběhu** objektivního a subjektivního sledování **více lidmi** najednou (rodiče, škola, lékař, sociální služba, sociální pracovník aj.). **Objektivní sledování** odpovídá na otázky intenzity, frekvence a doby trvání výskytu problémového chování.

Nastavení MTS v ambulantních sociálních službách pro osoby s PAS

- **Druhy sociálních služeb:**
 - centra denních služeb, denní stacionáře, sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením, sociálně terapeutické dílny, sociální rehabilitace, odlehčovací služby.
- **Specifické materiálně technické podmínky:**
 - v 1 objektu 36 klientů,
 - ideálně 3 osoby v 1 místnosti,
 - relaxační klidová místnost (místnost pro bezpečný pobyt)
 - použití odolných a bezpečných materiálů pro vybavení

Nastavení MTS v pobytových sociálních službách pro osoby s PAS

- **Druhy sociálních služeb:**
 - chráněné bydlení, týdenní stacionáře, domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy se zvláštním režimem
- **Specifické materiálně technické podmínky:**
 - v jednom objektu mohou být 2 maximálně 3 byty (domácnosti).
 - jednolůžkové pokoje
 - relaxační klidová místnost (místnost pro bezpečný pobyt)
 - použití odolných a bezpečných materiálů pro vybavení

Nastavení MTS v pobytových sociálních službách pro osoby s PAS

- **Domácnost skupinová**
 - doporučený počet je 3-5 klientů, maximálně 6 klientů v jedné domácnosti.
 - V jednom objektu (bytovém nebo rodinném domě) maximálně 2 domácnosti, celkem maximálně 12 klientů.
- **Domácnost individuální**
 - maximálně 3 klienti v jedné domácnosti (bytě).
 - V jednom objektu (bytovém nebo rodinném domě) maximálně 3 domácnosti (byty), celkem maximálně 9 klientů.

Osoby v domácnosti by měly být věkově i povahově kompatibilní. Domácnost tvoří pokoje uživatelů, zázemí pro hygienu, pro přípravu a konzumaci jídla, pro odpočinek a společné trávení času.

Lokalita sociálních služeb pro osoby s PAS

Lokalita by měla respektovat individuální potřeby klientů:

- Pro klienty s větší hlučností a potřebou ústranní je vhodnější nemovitost na kraji obce bez sousedů v bezprostřední blízkosti.
- Pro klienty s vyšším potenciálem sociální integrace nemovitost v běžné sousedské zástavbě.
- Nesmí být vytvořena vyloučená lokalita nebo uzavřená enkláva uživatelů sociální služby.
- Sociální služba může být poskytována v bytové jednotce nebo samostatném domě.

Děkuji za pozornost

Mgr. Jan Vrbický

**Ministerstvo práce a sociálních věcí
vedoucí oddělení koncepce sociálních služeb**

tel: +420 608 797 081

e-mail: jan.vrbicky@mpsv.cz